

kněžninou smrtí. Zato druhé manželství hraběte Kolowrata s Marií Klimtovou bylo velmi šťastné a požehnané pěti dětmi.

V meziválečném období publikoval Jindřich Kolowrat národohospodářské i politické úvahy v denních listech a časopisech, především v Lidových novinách a Přítomnosti, a vydal dvě knihy: *Psychologie bolševismu* (1925) a *Amerika a my* (1928). Patřil k propagátorům laboretismu, ideového hnutí orientovaného především na technickou inteligenci, jež zdůrazňovalo vědeckou organizaci práce a mravní pojetí pracovního poměru, kdy „výroba a hospodářství chtějí ze zaměstnance a dělníka učiniti vyšší typ spolupracovníka“. Svými sociálními a politickými postoji se blížil prohradní levici, zvláště sociální demokracii, s jejímiž vůdčími představiteli Rudolfem Bechyněm, Ing. Jaromírem Nečasem a národohospodářem prof. Josefem Mackem ho pojilo osobní přátelství. Měl rozsáhlé styky i v novinářských a kulturních kruzích a několikrát se zúčastnil legendárních „pátků“ u Karla Čapka, kde se setkal s T.G. Masarykem, kterého si velice vážil a jehož do konce svého života považoval za největšího českého Evropana 20. století.

V době německé okupace se zapojil do domácího odboje. Stal se členem významné zpravodajské skupiny „Parsifal“, v jejímž čele stál vyslanec dr. Arnošt Heidrich a k níž dále mj. patřili Rudolf Jílovský, dr. Jaroslav Drábek, spisovatelé Zdeněk Němeček a Jaroslav Kratochvíl i filmový režisér Josef Holman, a velkou částí svého majetku přispěl na podpůrný fond, který tato skupina zřídila pro rodiny, postižené nacistickou persekcí. Za války často měnil z konspiračních důvodů místo svého pobytu. Manželku s dětmi přestěhoval do Košťálova u Semil, kde roku 1939 zakoupil dům; zde se také v závěru války stal – víceméně proti své vůli – velitelem partyzánské skupiny, jež se zúčastnila Květnového povstání.

Na podzim 1945 byl jmenován československým vyslancem v Turecku. Záhy po únorovém převratu rezignoval a zůstal s celou svou rodinou v exilu. Nejprve odjel do Londýna a později do USA, kde si (v Nové Anglii) zakoupil farmu a několik let na ní hospodařil. Od poloviny padesátých až do konce osmdesátých let pak úspěšně obchodoval s kondičními a rehabilitačními přístroji.

Po více než čtyřiceti letech navštívil v roce 1989 – ještě před listopadovým převratem – Československo. V příštím roce již strávil v Praze několik měsíců a roku 1992 se vrátil do vlasti natrvalo. Mezitím mu zde byl v restituci zčásti vrácen někdejší majetek, jehož správou pověřil svého nejmladšího syna Tomáše. Rozhodl se obnovit lesní a luční hospodářství na Přimdě a ve spolupráci s předními odborníky zde začal uskutečňovat program ekologické kultivace krajiny. Kolowratský palác na Ovocném trhu v Praze pronajal za symbolický nájem jedné koruny ročně Národnímu divadlu a postupně finančně podpořil řadu kulturních, vědeckých a humanitárních aktivit. Za celoživotní zásluhy o republiku mu byl 28. října 1991 udělen Řád T.G.Masaryka.

Díky několika televizním pořadům a řadě článků a rozhovorů v tisku se stal hrabě Kolowrat populární

v české veřejnosti, jež obdivovala jeho psychickou i fyzickou kondici a životní elán, s nímž vzdoroval vysokému věku. K této popularitě ještě přispěl jeho starší syn Arnošt, spisovatel, jenž v posledních letech vydal v Čechách tři úspěšné autobiografické prózy.

Jindřich Kolowrat byl zcela originální osobností. Spojoval aristokratickou důstojnost a noblesu s prakticismem a pragmatismem podnikatele amerického stylu. Reprezentoval kontinuitu tradice a přitom pozorně sledoval a intenzivně prožíval přítomné dění. Měl vyhraněné filozofické, politické a sociální postoje i názory na způsob života, na rodinu, na vzdělání, jež vycházely z bohaté životní zkušenosti, zároveň však v mnohém prozrazovaly vliv T.G. Masaryka, kterého si hrabě, jak už zmíněno, velmi vážil – hovořil o něm obvykle jako o „starém pánovi“ – a považoval ho za autoritu i z hlediska české přítomnosti. Imponoval mu Masarykův konkretismus, důraz na pozitivní politiku, na každodenní drobnou práci a na konstruktivní přístup k řešení problémů. Při jednom z rozhovorů o současné politické situaci poznamenal: „Čeští lidé a zvláště intelektuálové mají sklon k lamentování nad kdečím, místo aby se snažili bez zbytečného mluvení dělat něco proti tomu, co kritizují. Je lehké a pohodlné říkat, že já nic nezmůžu, ale skoro vždycky se dá něco dělat, každý musí začít u sebe, na svém místě, kde může to či ono ovlivnit, změnit. A právě tady je pořád největším vzorem starý pán...“

Litoval, že širší veřejnost ví o Masarykovi a jeho díle vlastně velmi málo a zkresleně, že mnozí, kteří se jím zaštiťují, ho ve své činnosti flagrantně popírají. Přitom upozorňoval, že autentický Masarykův odkaz nejvíce umrtvuje povrchně oslavný přístup k jeho osobnosti a idejím. Se zájmem sledoval a oceňoval činnost Ústavu T.G. Masaryka a s trpkostí hovořil o překážkách, jež musela tato znovuzrozená instituce překonávat, aniž se zmínil o tom, že poslal Ústavu v jeho těžkých počátcích opakovaně finanční dar.

Svou podporu potřebným i celou podnikatelskou aktivitu, kterou spolu se svým nejmladším synem v Čechách vyvinul, chápal jako mravní závazek k rodné zemi, vzpomínající se k novému životu. Novináři Rostislavu Sarvašovi, který zvětšil jeho osobnost v knize *Očima nejstaršího z Kolowratů*, řekl: „Vlastenectví je důležité k tomu, aby člověk věděl, kam patří... Já jsem tu spokojen. Nemám důvod sedět v Americe, když tu mohu trochu pomáhat.“

Hrabě Kolowrat měl obdivuhodnou paměť, uchovával nejen prožitky a dojmy, ale i spolehlivá data. O své vzpomínky se rád podělil, zvláště když viděl, že jeho protějšek se orientuje v dobových reáliích a personáliích. Vedl jsem s ním – osobně i po telefonu – řadu nezapomenutelných rozhovorů, při nichž jsme asociativně těkali od události k události, od postavy k postavě – a mé poznání minulých dějů se obohacovalo o další fakta i jména, o nové odstíny a postřehy. A přece mnohé zůstalo nedořečeno...

S Jindřichem Kolowratem – Krakovským odešel kus české historie.

Josef Tomeš